โรคลมชักในเด็ก

แพทย์หญิงสุดารัตน์ เจริญสันติ

โรคลมชัก

เป็นโรคที่พบได้บ่อยในเด็ก เกิดจากการที่สมองบางส่วนหรือทั้งหมดสร้างกระแสไฟฟ้าออกมาผิดปกติ ทำให้เกิดการกระตุ้นการทำงานของสมองมากเกิน อาการชักจึงแสดงออกมาในรูปแบบแตกต่างกันขึ้นกับตำแหน่งที่มีความผิดปกติ เช่น การชักแบบเกร็งกระตุกทั้งตัวหรือเฉพาะแขนขาข้างใดข้างหนึ่ง การชักแบบเหม่อ และการชักแบบตัวอ่อน เป็นต้น และในแต่ละครั้งมักจะแสดงออกมาในลักษณะคล้ายเดิม โดยที่ผู้ป่วยสามารถควบคุมอาการได้เอง

สาเหตุ

ที่ทำให้เกิดโรคลมชัก เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ความผิดปกติของสมองตั้งแต่กำเนิด โรคติดเชื้อในสมอง โรคเนื้องอกในสมอง โรคหลอดเลือดสมอง และการเกิดอุบัติเหตุที่ศีรษะ บางส่วนเกิดจากพันธุกรรม อย่างไรก็ตาม ผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคลมชักมักไม่ปรากฏสาเหตุที่แน่ชัด

การวินิจฉัย

โรคลมชักอาศัยจากประวัติอาการแสดง ข้อมูลรายละเอียดหรือรูปแบบอาการชักจากผู้ป่วยหรือผู้พบเห็นเป็นสิ่งที่สำคัญในการวินิจฉัยโรคลมชัก รวมถึงประวัติการตั้งครรภ์ การคลอด พัฒนาการ การเรียน ประวัติการเจ็บป่วยในอดีตและประวัติโรคลมชักครอบครัว ในเด็กที่มาด้วยอาการชักครั้งแรกจำเป็นต้องตรวจหาสาเหตุที่ทำให้ชัก เช่น เจาะเลือดเพื่อดูว่ามีความผิดปกติของระดับเกลือแร่ ระดับน้ำตาล หรือในบางรายที่สงสัยภาวะติดเชื้อในสมองอาจต้องมีการตรวจน้ำไขสันหลังร่วมด้วย การตรวจพิเศษที่ช่วยในการวินิจฉัย ได้แก่ การตรวจคลื่นสมอง (EEG) หรือการเอกซเรย์สมอง สามารถช่วยแยกประเภทและสาเหตุของโรคลมชักได้

อาการ

บางอย่างที่คล้ายคลึงกับโรคลมชัก เช่น ภาวะเป็นลมหมดสติ การเคลื่อนไหวผิดปกติ หรือการเกร็งของกล้ามเนื้อในผู้ป่วยเด็กที่มีภาวะความผิดปกติของสมองหรือกล้ามเนื้อ อาการเหม่อลอย การโยกตัวหรือมีพฤติกรรมซ้ำๆ ซึ่งต้องอาศัยประวัติอาการแสดง การตรวจร่างกายหรือในบางรายต้องส่งตรวจเพิ่มเติม เช่น การตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง เพื่อวินิจฉัยแยกโรคลมชัก

การรักษาโรคลมชัก

ในการชักครั้งแรก ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องได้รับยากันชัก ยกเว้น ผู้ป่วยที่มีพัฒนาการผิดปกติ หรือมีสาเหตุในสมอง เช่น โรคหลอดเลือด โรคเนื้องอกสมอง หรือตรวจพบคลื่นไฟฟ้าสมองผิดปกติ ในกรณีที่ชักมากว่า 2 ครั้งขึ้นไป โอกาสการชักซ้ำยิ่งสูงขึ้น ดังนั้นควรเริ่มยากันชักเพื่อป้องกันการชัก ยกเว้นในกรณีที่การชักนั้นมีสาเหตุที่รักษาได้ เช่น ภาวะน้ำตาลในเลือดหรือเกลือแร่มีความผิดปกติ ชักจากไข้ หรือชักจากความดันโลหิตสูง การรับประทานยากันชักต้องรับประทานต่อเนื่องประมาณ 2 ปี หรือมากกว่า ซึ่งแพทย์จะพิจารณาเป็นรายๆไป นอกจากการรับประทานยากันชักอย่างสม่ำเสมอแล้ว ผู้ป่วยต้องหลีกเลี่ยงปัจจัยที่กระตุ้นทำให้เกิดโรคลมชัก เช่น การพักผ่อนที่เพียงพอ ภาวะไข้สูง หรือภาวะเครียด การพิจารณารักษาลมชักด้วยการผ่าตัด สามารถทำได้ในกรณีที่มีพยาธิสภาพผิดปกติในสมองที่ต้องผ่าตัดอยู่แล้วหรือบางรายที่ไม่สามารถควบคุมอาการชักด้วยยากันชักหลายชนิดได้

แม้อาการชักจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ และจบลงในเวลาไม่นาน การดูแลผู้ป่วยขณะที่มีอาการชักผิดวิธี สามารถทำให้เกิดอันตรายกับผู้ป่วยได้ วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในกรณีที่เกิดอาการชัก ทำได้ดังต่อไปนี้

- พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องตั้งสติให้ดี อย่าตกใจ
- ถ้าเด็กนั่งอยู่ให้จับเด็กเอนราบลงกับพื้น ตะแคงตัวไปด้านข้าง เพื่อป้องกันการสำลัก
- พยายามนำตัวเด็กไปยังที่โล่ง ห่างไกลของมีคม เช่น มุมโต๊ะ หรือวัตถุมีคมที่อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บ
- คลายเสื้อผ้าที่รัด ๆ กันคนมุงออกไปห่าง ๆ เพื่อให้อากาศถ่ายเท
- หากพบว่าร่างกายแข็งเกร็ง อย่าพยายามนวด ง้าง ดึง
- หากพบว่าเด็กมีไข้ ให้พยายามเช็ดตัวลดไข้

หลังจากปฐมพยาบาลเบื้องต้นแล้วจึงนำส่งพบแพทย์เพื่อหาสาเหตุและตรวจวินิจฉัยต่อไป